

concert info Islands

de Doelen

Asko|Schönberg
i.s.m. BredaPhoto

za 1 april 23
Jurriaanse Zaal, 20.15 uur

programma

zaterdag 1 april 23 | Jurriaanse Zaal, 20.15 uur

Islands

Richard Ayres (1965)
No. 56 (islands) (2022)

- 1 Introduction
- 2 Entry Island
- 3 Mungus Island, plant 1
- 4 Little Ziz Island
- 5 Mungus Island, plant 2
- 6 Refuge Island
- 7 Mungus Island, plant 3
- 8 Longing
- 9 Telephone
- 10 The Rock
- 11 Universe Island
- 12 Iceberg Island
- 13 Breathing
- 14 Muybridge Island
- 15 Ice cube
- 16 Elephants' tears
- 17 Mungus Island, plant 4
- 18 Sandman Island
- 19 The Sea

In samenwerking met BredaPhoto.

De compositie is geschreven in opdracht van Asko|Schönberg en kwam tot stand met steun van Fonds Podiumkunsten.

Met dank aan: Erik van Dongen **luchtobject**, Dennis Oomen **tekentoren**, Saskia den Dekker en Tawfeek Akkad **kostuum** Trijntje Keijser, Reinout van den Bergh **speler in video en sidekick** Nest, Lytse Keijser **video edit**, Okke van Breemen **(beeld)techniek**, Koen Keevel **(geluids)techniek**, Mischa Keijser **uitleen apparatuur** Nest.

subsidiënten

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

uitvoerenden

Asko|Schönberg

Jurjen Hempel **dirigent**

Nest: Wiesje Peels & Trijntje Keijser **ontwerp/productie**
toneelbeeld en objecten, kostuum en video's

Trijntje Keijser **live tekenen**

toelichting

Islands

Tijdens de eerste lockdown stuitte componist Richard Ayres op een boek dat hem terugvoerde naar zijn jeugd in Cornwall: de *Atlas van afgelegen eilanden* (2009) van de Duitse schrijfster Judith Schalansky, met als ondertitel: 'Vijftig eilanden waar ik nooit ben geweest en ook nooit zal komen'.

Als kind aan de Atlantische kust, in een dorp 'in the middle of nowhere' waar niets te doen was, maakte de jonge Richard 's nachts een schip van zijn bed en reisde hij naar de meest fantastische eilanden. Het verschil is dat de eilanden in Schalansky's atlas echt bestaan, terwijl Ayres zijn eilanden, nog altijd, zelf verzint.

De herinnering inspireerde Ayres tot het componeren van *Islands*, zijn nieuwste werk voor Asko|Schönberg, waarvoor hij in 2018 *The Garden* schreef. In het op Dantes *Divina Commedia* geïnspireerde *The Garden* begon een man in zijn eigen tuin te graven, naar het middelpunt van de aarde en vervolgens naar de hemel, op

zoek naar betekenis. In *Islands* verlaten we de aarde voor een reis naar het onbekende in negentien staties. Kunstenaarsduo Nest, bestaande uit Wiesje Peels en Trijntje Keijser, geeft de voorstelling vorm met video, live tekeningen en een transformerend object dat boven het podium zweeft.

Asko Schönberg: Islands @ De Schaapjesfabriek

Het was festival BredaPhoto dat duo Nest samenbracht met componist Ayres, vertelt Peels: 'Wij wilden al langer graag een keer in het theater werken en we waren heel blij met deze kans. Net als Richard bouwen wij een imaginaire wereld, die we Nest noemen. De samenwerking verliep heel prettig, met behoud van vrijheden, en bovendien zijn we alle drie dol op gebakjes. Het klopte gewoon.'

Eiland in olifantentranen

Ayres is een componist met beeldende ideeën, die ook graag tekent, en pas in tweede instantie zijn noten schrijft. In dit geval bedacht hij talloze 'eilanden' en koos uiteindelijk de beste uit voor het project. Erg alledaags zijn de eilanden niet: zo is er een 'Plant-Island', met vier verschillende soorten moordlustige planten, waarbij de muziek laat horen hoe ze bij het moorden precies te werk gaan. Ook zijn er een reusachtig ijseiland, een mini-eiland dat bestaat uit een ijsklontje – mogelijk het restant van de ijsberg die ooit de Titanic tot zinken bracht – en drie eilandjes die in olifantentranen liggen.

Dat is geestig – en Ayres' werk is altijd geestig, rijk, fantasievol –, maar desalniettemin karakteriseert de componist *Islands* als 'donker'. Dat heeft te maken met de tijd waarin het werk ontstaan is, denkt hij, en hoe de huidige crises, die elkaar in

hoog tempo opvolgen, doorwerken in zijn verbeelding. Verschillende terugkerende thema's in het werk herinneren aan de actualiteit, zoals de misstanden in de opvangkampen op het Griekse eiland Lesbos. 'Ik wilde de actualiteit niet negeren,' zegt Ayres. 'De actualiteit overstijgen met verbeelding, ik denk dat dat is waarom we kunstenaars, schrijvers en musici nodig hebben.'

Verdrietige muziek

Niet toevallig draagt het eerste eiland dat we na de introductie aandoen de naam 'Entry-Island': 'Iedereen die hier naarbinnen wil moet een test doen. De test is dat ze verdrietige muziek moeten spelen, en als de muziek niet verdrietig genoeg is, worden ze teruggestuurd,' zegt Ayres – een even wrange als scherpe kritiek op de migratiepolitiek. Op 'Refugee-Island' zijn de bewoners vergeten dat ze zelf ook ooit vluchtelingen waren en sturen ze de nieuwelingen allemaal naar één kant van het eiland – totdat het eiland omkiept en iedereen verdrinkt.

Inclusief de introductie en enkele intermezzo's bestaat *Islands* uit negentien delen. Het werk eindigt met 'The Sea', die uiteindelijk alle eilanden zal verzwellen. Ayres: 'De zee weet dat eilanden tijdelijk zijn. En zo is het. Het is geen hoopvol einde, maar het is het einde dat we krijgen, of we het nu

Asko|Schönberg © Tom ten Seldam

versnellen door de aarde op te warmen of niet. De wereld is veel ouder dan wij denken, wij zijn hier maar even, en de wereld zal nog lang na ons bestaan.' Een glimp van die tijd diepte geeft Ayres door halverwege het stuk een moment in te lassen om het geluid van het universum te laten horen, een klank die '43 miljard jaar' gereisd heeft om ons te bereiken, vanuit een schuur waar de goden ongebruikte universums opslaan.

Luchtsteen

Het toneelbeeld van het duo Nest is niet zo zeer een visualisatie van de reis langs de verschillende eilanden, als wel 'een vertaling van ons creatieve proces', zegt Wiesje Peels. Vaak reizen ze naar plekken toe om 'beelden te zoeken', die ze vervolgens verwerken in foto's en video's. Voor *Islands* wilden ze eigenlijk naar Cornwall, de plaats waar Ayres vandaan komt, maar toen dat praktisch niet haalbaar bleek zijn ze naar verschillende kustloca-

ties gegaan die uitkijken op het Kanaal, zoals natuurgebied het Zwin in Zeeuws-Vlaanderen en Cap Gris-Nez, ten zuidwesten van Calais.

Daar, bij Cap Gris-Nez, hebben ze staan 'zwaaien naar Cornwall', zegt Peels: 'Het was alsof het ene continent het andere wilde aanraken, net als in het deel 'Longing' in Richards stuk.' Dat deel gaat over twee eilanden die vlak bij elkaar liggen, elkaar bijna kunnen aanraken en ernaar verlangen tegen elkaar aan te kruipen; maar de elementen drijven ze juist steeds verder uiteen. 'Er lagen daar allemaal grote stenen, als je ze openbrak leek het vuursteen,' zegt Peels over Cap Gris-Nez. 'Een van die stenen was zó mooi, die hebben we vertaald naar een luchtsteen die boven het podium hangt en waarop projecties te zien zijn.' Zo is het imaginaire uitzicht op Cornwall, waar Ayres ooit zijn droomreizen maakte, in het stuk opgenomen.

Monsters tekenen

Peels is opgeleid als beeldend kunstenaar en Trijntje Keijser, die aan de mbo Theateropleiding Brabant studeert, is haar dochter. Keijser is pas achttien jaar, maar werkt al jaren samen met haar moeder en Peels be- nadrukt dat ze een gelijkwaardige mede-maker is. 'We hebben altijd samen naar dingen gekeken, ze hielp ook wel bij mijn fotografie en Trijntje had al heel jong interessante meningen. In een beroepspraktijk werk je bijna nooit samen met iemand van

een andere generatie, maar het is heel verfrissend,' zegt Peels.

Keijser heeft een belangrijke rol in de voorstelling: zij zit in een toren op het podium en maakt live tekeningen, die op de luchtsteen worden geprojecteerd in afwisseling met hun video's. Keijser reageert op de muziek, maar wat ze precies tekent beslist ze in het moment zelf. 'Ze heeft het stuk in haar hoofd en in haar lijf, ze hoeft niet na te denken, het stroomt vanzelf. Ze heeft er veel zin in,' zegt Peels.

tekst: Joep Stapel

biografieën

Nest

Nest bestaat uit kunstenaar Wiesje Peels, opgeleid aan St. Joost School of Art & Design en haar dochter Trijntje Keijser, student MBO Theateropleiding Brabant. Wiesje doceert, naast haar kunstenaarspraktijk, aan Fontys Hogeschool voor de Kunsten te Tilburg.

Verbeelding en creatief proces staan centraal in hun werk. Met hun lopende project Nest, bestaande uit op lens gebaseerde beelden, tekst, tekeningen, objecten en performance, schetsen ze een sferische wereld. Deze ontstaat uit verhalen uit hun eigen leven, vertalingen van observaties en inspiratiebronnen als de kunsten. Dit alles tegen de achtergrond van de altijd aanwezige natuur

en verzamelingen van rekvisieten in hun werk. Ze ontwerpen en presenteren 'moment opnamen' uit dit lopende speelse proces. Keuzes worden samen gemaakt en beelden door beiden samengesteld vaak in samenwerking met mensen uit de familiekring.

Jurjen Hempel

Jurjen Hempel studeerde directie bij David Porcelijn en Kenneth Montgomery aan het Utrechts Conservatorium. In Tanglewood kreeg hij les van Bernard Haitink en Lorin Maazel. Als prijswinnaar van de Sibelius Conducting Competition ontving hij vele uitnodigingen van Finse orkesten. In 1997 werd Hempel benoemd tot assistent-dirigent van Valery Gergiev bij het Rotterdams

Jurjen Hempel

Philharmonisch Orkest. Op het gebied van opera werkte Hempel samen met de Mariinsky Opera Company in St. Petersburg, waar hij *Salome* van Richard Strauss dirigeerde, als eerste Nederlandse dirigent in dit theater. Latere operaproducties waren onder meer *Don Giovanni* met Opera Zuid in Maastricht en de langverwachte opera van Brian Ferneyhough *Shadowtime* in München, Londen, Parijs, Bochum en New York. Hempel is sinds 2018 chef-dirigent bij de Opéra de Toulon en sinds 2000 de vaste dirigent en artistiek adviseur van het Jeugdorkest Nederland (JON).

Asko|Schönberg

Asko|Schönberg: toonaangevend ensemble voor nieuwe muziek. Kwaliteit, experiment en vernieuwende programmering met oog voor actualiteit zijn de belangrijkste pijlers. Met een rijk netwerk aan musici, dirigenten, componisten, veelzijdige jonge makers en partners uit verschillende kunstdisciplines, draagt Asko|Schönberg bij aan het 'maken van nu'.

Het ensemble fungeert als een toegankelijk platform dat met innovatieve en energieke partners bouwt aan de voortdurende ontwikkeling van de eigentijdse gecomponeerde muziek in al haar verschillende vormen. Vanuit de Amsterdamse thuisbasis opereert het ensemble over de hele wereld. Zowel de topcollectie van de grote 20ste-eeuwse componisten als het allernieuwste 21ste-eeuwse werk worden uitgevoerd op concertpodia, festivals en in interdisciplinaire voorstellingen. Asko|Schönberg is ensemble in residence bij Muziekgebouw aan t IJ. www.askoschoenberg.nl

Musici Asko|Schönberg

Ingrid Geerlings **fluit**, **piccolo**, Anna voor de Wind **klarinet**, Jesse Faber **klarinet**, Remko Edelaar **fagot**, **contrafagot**, Sergei Dovgaliouk **hoorn**, Arthur Kerklaan **trompet**, Koen Kaptijn **euphonium**, Pauline Post **toetsen**, Joey Marijs **slagwerk**, Joseph Puglia **viool**, Liesbeth Steffens **altviool**, Hans Woudenberg **cello**, Jordi Carrasco Hjelm **contrabas**, Tatiana Rosa **electronics**

verkoop gestart!

De verkoop van het klassieke seizoen 23/24 is gestart!

Met een mix van internationale sterren die we een Rotterdams podium geven en lokale makers aan wie we een internationaal podium bieden. Van grote solisten, orkesten, en dirigenten tot grensverleggende jonge musici die ons blikveld verruimen. Met programma's die actueel of juist tijdloos zijn. Programma's waarvan wij geloven dat het de moeite waard is om ze nu te horen.

De seizoenbrochure ligt voor je klaar bij de kassa!

ontdek het
programma op
dedoelen.nl

genoten van dit concert?

steun de Doelen en help mee met het realiseren van een bijzonder en innovatief programma!

bekijk hoe jij kan bijdragen op dedoelen.nl/steun

Stay in touch!

See you @dedoelen &
share your pictures #dedoelen

tickets & info:

www.dedoelen.nl
+31 10 217 17 17
Schouwburgplein 50, Rotterdam

